

Vejledning for bedømmelse

Fag: Offentlig Forvaltning - Jura og Politik. Skriftlig eksamen, 26. juni 2019:

Den parlamenariske styringskæde – Organer og relationer

Spørgsmål :

- 1) Gør rede for organer og relationer i « Den Parlamentariske Styringskæde », med særlig vægt på den « udøvende magt ».
- 2) Analyser den lovgivende magts retlige og politiske muligheder for at kontrollere den udøvende magt.
- 3) Diskuter – i lyset af spørgsmål 1 og spørgsmål 2 – Rigsrevisionens placering og beføjelser i relation til såvel den lovgivende som den udøvende magt (Inddrag bilag A og B).

Ad. Spørgsmål 1 (Styringskæde, udøvende magt/ministerstyre, den offentlige forvaltning)

Den gode besvarelse gør rede for hovedorganer - og relationerne mellem dem - i den parlamentariske styringskæde – og fokuserer særligt på den udøvende magt, dvs. Regeringen som overordnet ledelse af den offentlige forvaltning. Det grundlæggende spørgsmål handler om demokrati og legitimitet omkring den politiske værdifordeling i samfundet.

Den parlamentariske styringskædes hovedelementer :

- Folket/vælgerbefolkningen som besidder af den oprindelige/ultimate legitimitet (folkestyre)
- Magt-/kausalkæden : Vælgerne > Parlamentet > Regeringen > Forvaltningen > Folket/vælgerne
- Styringskæden som realbeskrivelse (er) eller som idealbillede (bør) ??
-

Ministerstyrets (Ministerialsystemets) grundprincipper :

- Ministrene udgør et ledelsesmæssigt bindeled, eller en bro, mellem parlament og forvaltning
- Ministerområderne er inddelt i fagligt samhørende forvaltnings- og sagsområder (idealet)
- Ministeren har det øverste ansvar for sit ministerområde, er både politisk og administrativ topchef
- Ministeren er eneansvarlig for sit ministerium overfor Folketinget (parlamentarisk ansvar/ mistillid ; Grl § 15)
- Ministeren er samtidig øverste administrative chef for hele sit ministerområde
- Ministrene er i DK ikke kollegialt ansvarlige for regeringens handlinger (modsat fx. Sverige)
- Statsministeren er « primus inter pares », den første blandt ligemænd, med særlige beføjelser ; Grl. § 14

Betydende organer og relationer, som står **udenfor**, men spiller ind i den parlamentariske styringskæde :

- Domstolene (dømmende magt), høj grad af uafhængighed af regeringen, fuld prøvelsesret, men skal virke inden for lovgivningens rammer. Administrative rammer bestemmes af lovgivende og udøvende magt.
- Kommunale og regionale organer og funktioner rammesættes af lovgivende og udøvende magt. Kommunernes selvstyre kan ikke fjernes (jfr. Grl. § 82). Regioner nyder ikke samme beskyttelse.
- Andre : FT's Ombudsmand, Rigsrevisionen, Arbejdsmarkedets parter, Råd og nævn...

Ad. Spørgsmål 2 (Lovgivende magts retlige hhv. politiske kontrol med udøvende magt)

Spørgsmålet drejer sig om Folketingets muligheder for at kontrollere regeringen og dens magtudøvelse. Den gode besvarelse gør opmærksom på, at også de politiske kontrolmuligheder er rammesat af lovgivning :

Retlige kontrolmuligheder:

- Kun FT har legitimitet til at beslutte (vedtage) om lovgivning
- Regeringen er forpligtet til at virkeliggøre/implementere al lovgivning
- Regeringen skal altid sikre sig, at den har lovhjemmel til at udøve/iværksætte

- Aktivere ministeransvarlighedsloven f.s.v.a. eventuelle strafferetlige spørgsmål
- Indirekte via FTs vægt på Ombudsmandens granskninger og ”god forvaltningsskik”
- Evt. Undersøgelseskommissioner (FT kan pålægge regeringen, v/ justitsministeren)
- I nogle situationer vil aktivering af Grl.-mindretalsbeskyttelser kunne stække regeringen

Politiske kontrolmuligheder:

- Udtale mistillid til regeringen som helhed eller til en enkelt minister (Grl. § 15)
- Kræve at ministrene stiller op til samråd med Folketinget/ et folketingsudvalg
- Kræve svar på skriftlige spørgsmål til ministre (§20-spm, jfr. FT-Forretningsorden)
- Udtale kritik af regeringen, dels ”i salen”, dels ved offentlig debat i almindelighed (uddele ”næser”)
- Udtale kritik i kraft af de af FT udpegede Statsrevisorer, baseret på Rigsrevisionens granskninger
- Indirekte gennem FTs Ombudsmand ved henvisning til dennes autoritet

Ad. Spørgsmål 3 (Rigsrevisionens placering og beføjelser)

Den gode besvarelse bygger videre på progressionen fra besvarelsen af spm. 1 og 2, idet bilagene A og B inddrages konkret og diskuterende med hensyn til både status og udviklingstendenser og forventninger til Rigsrevisionens varetægtelse af sine kontrolopgaver i forhold til regeringen og hele den statslige administration/ forvaltning.

Ad. Bilag A :

- RR er en uafhængig institution under FT
- Bilaget drøfter rækkevidden af RR’s rolle, set dels fra FT’s side, dels fra regeringens side
- Statsrevisorerne udpeges af FT, men er ikke nødvendigvis selv medlemmer af FT

Ad. Bilag B :

- § 1 stk. 6 og stk. 7 tydeliggør Rigsrevisors funktionelle uafhængighed (et « udvidet armlængde-princip »)
- Bilaget/lovteksten angiver i øvrigt RR’s opgaver (efterprøve/ vurdere/ undersøge/ berette/ indhente alle nødvendige oplysninger efter RR’s eget skøn
-

Den gode besvarelse diskuterer argumenter for/imod en mere eller mindre offensiv fortolkning af RR’s rolle, herunder spørgsmål som :

- Den udøvende magt/ regeringens muligheder for at undslå sig Rigsrevisionens granskninger ??
- Forståelsen/ rækkevidden af Rigsrevisors udsagn : « Men når først en minister har taget en beslutning, som har økonomiske konsekvenser, er det Rigsrevisionens opgave at revidere disse dispositioner på vegne af Folketinget » Indebærer dette en uindskrænket ret og adgang til at granske den politik ledede forvaltning ??
- Den gode besvarelse drøfter ligeledes RR’s uafhængighed af FT – hvor uafhængig er RR, samtidig med, at den er underlagt Folketinget ?? (FT udnævner RR). Kan FT « kommandere » med RR el. lign. ??
- Hvem har mere eller mindre demokratisk legitimitet ? (jfr. Også den parlamentariske styringskæde).

Sammenfattende om den gode besvarelse af hele opgaven:

Der er ingen udtømmende « facitliste » til opgaven som helhed, men klart et fagstof, som er uundgåeligt både på baggrund af fagets pensum og i lyset af bilagene til opgavens spørgsmål. Besvarelsen skal kvalificere sig ved tilstrækkelig paratviden, fokuseret bilagsbehandling, argumentation, nuancering , gerne supplerende empirisk viden samt evt. teorianvendelse om aktørers modstående magt og interesser, som kan bidrage til både beskrivelse, forståelse eller forklaring.

Niels Refslund